

Valtionavustusten hallinnoinnin yhdenmukaistamisen tarve

Tuula Lybeck VM

11.5.2023

Valtionavustushankkeen seurantaryhmä 2/2023

VALTIONAVUSTUKSET
STATSUNDERSTÖD

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Sitoutumisen merkitys toiminnan yhteensovittamistyössä

- Valtionavustuspalvelut toiminnallisuuksineen toteutetaan yhteisen toimintamallin mukaisiksi konsernipalveluiksi ja niihin sisältyvät hyvän hallintomenettelyn ja taloudenhoidon käytänteet.
- Haluamme varmistaa, että kaikilla on yhteinen käsitys menettelytapojen kehittämisen ja yhdenmukaistamisen tarpeesta. Piloteissa on noussut esiin tilanteita, joissa on havaittavissa näkemuseroja menettelytapojen yhteensovittamisessa.
- Sitoutumisen puute voi aiheuttaa riskejä palvelujen toiminnallisuuksien kehittämislle sekä käyttöönottojen edistymislle.
- Yhteiset periaatteet ja mahdollisimman yhtenäiset menettelyt (siltoin kun poikkeuksiin ei ole esim. erityislainsäädännöstä tai valtionavustuksen luonteesta johtuvia syitä) ovat välttämättömiä yhteisten digitaalisten palvelujen kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi ja sujuvien käyttöönottojen varmistamiseksi.
- VM varmistaa selkeän työnjaon ja johtamismallin ministeriön ja Valtiokonttorin välillä sille, miten käsitellään yhteensovittamisen yhteydessä esille nousseet tilanteet ja vaatimukset.

Valtionavustusten hallinnon yhdenmukaistaminen on digitalisoinnilla tavoiteltavien hyötyjen edellytys

- Valtionapuviranomaisten menettelytavat poikkeavat hyvin paljon, käsitys hajanaisuudesta on vahvistunut pilottien kautta.
  - Hakijanäkökulma: tavoitteena samanlainen asiointi valtiolla samanlaisissa valtionavustusasioissa (tasapuolinen kohtelu)
- Yhteisiä digitaalisia palveluja on tehotonta ja jopa mahdotonta toteuttaa siten, että menettelytavat räätälöidään jokaiselle valtionapuviranomaiselle erikseen; on valittava toteutettavat vaihtoehdot, joita yhteisillä digitaalisilla palveluilla tuetaan.
- Odotetut automatisoinnin hyödyt ovat mahdottomia, jos ei yhdenmukaisteta menettelytapoja.
- Valtionapuviranomaisten käyttöön tulevalla konfigurointityökalulla muokkaus on varsin vapaata, kun kyseessä on teksti- tai luokitteluvaihtoehtokenttiä. Jos tiedon käsitteleminen vaatii laskentaa, laskentamallit on oltava määriteltynä etukäteen ja niistä valitaan tarkoitukseen sopiva. Valmiista vaihtoehdoista poikkeavat ratkaisut vaativat koodausta.
- Jos viranomaisella on omintakeisia tarpeita (jotka eivät perustu säädöksiin), joita halutaan jatkaa, viranomaisen voi toteuttaa ko. asiat erikseen – näitä ei ole perusteltua toteuttaa yhteisiin digitaalisiin palveluihin.

Tausta-aineistot

Tavoitteena valtionavustusten hallinnon yhdenmukaisuus

- Hyvän hallinnon mukaiset menettelyt, mm. avoimuus, tasapuolinen kohtelu
  - Esim. valmistelu- ja päätöksentekomenettely ja sen läpinäkyvyys
- Hyvän taloudenhoidon mukaiset menettelyt, mm. tuloksellisuus ja vaikuttavuus
  - Esim. varojen käytön seurattavuus ja 7.3 §:n soveltaminen
- Yleistä hallinnon kehittämistä (mm. yhdenvertaisten palvelujen näkökulma julkisen hallinnon uudistamisen strategiassa)
  - Tarkistetaan muotoutuneiden/vakiintuneiden käytäntöjen laatu ja perusteet
  - Tehokkuushyödyt, kun menettelyt selviä ja sujuvia
- Palveluperiaate ja hakijanäkökulma
  - Samanlainen kokemus asioinnista valtiolla valtionavustusasioissa, esim. valtioneuvoston yhtenäisyys ja toimialojen yhtenäisyys (ministeriö ja muut virastot samalla toimialalla)
  - Hakijoiden ja saajien tasapuolinen kohtelu

Hallintomenettelyn tuki digitaalisissa palveluissa

- Järjestelmään toteutetaan hyvän hallintomenettelyn mukaiset toiminnallisuudet. Järjestelmä ei kuitenkaan pakota käyttämään kaikkia prosessiin liittyviä toiminnallisuuksia, vaan mahdollistaa viranomaisen harkinnan (esim. kuuleminen)
- Asiointi tunnistautuneena (puolesta asiointi tulossa HAL 12 §)
- Hakemuksen vastaanotto myös palvelun ulkopuolella ja kirjaaminen järjestelmään (ns. paperinen hakemus)
- Täydentäminen määrättyssä ajassa (sekä omaehtoisesti että viranomaisen kehotuksesta)
- Kuuleminen määrättyssä ajassa
- Käsittelyaika-arvion näyttäminen asiointissa / hakuilmoituksella
- Tuki tehokkaaseen asioiden yhdessä käsittelyyn eli massatoiminnallisuudet
- Lausuntomenettelyn (32 § selvityspyyntö) mahdollisuus yksilöidyistä tiedoista määritellyssä ajassa
- Ratkaisuesityksen tekeminen, ratkaisu, eriävän mielipiteen liittäminen ratkaisuun
- Keskitetysti ylläpidettävä, päätökseen liitettävä oikaisuvaatimusohje
- Hallintomenettelyn edellyttämät tiedoksiantomenettelyt

Mitä asioita tulee ottaa huomioon

- Valtionapuviranomaiselle säädetty (laaja) harkintavalta koskee erityisesti sisällöllistä harkintaa siitä, millaista toimintaa tai hankkeita on valtion talousarvion ja lainsäädännön puitteissa tarkoitusmukaista avustaa
  - Yhdenmukaistaminen ei liity valtionavustuksen myöntämisen aineellisiin perusteisiin
- Menettelyharkinnassaan valtionapuviranomaisen tulee ottaa huomioon valtionavustuslaki yleislakina sekä hallintolaki (ml. 6 §:n mukaiset hallinnon oikeusperiaatteet), valtion talousarvio sekä erityislainsäädäntö, jos sellaista on.
- Yhdenmukaistaa voi erityisesti valtionavustusten myöntämistä, maksamista ja käytön valvontaa koskevia menettelyjä
  - Sama soveltamiskäytäntö samoissa tilanteissa
  - Onko talousarviossa tai valtionavustukseen sovellettavassa lainsäädännössä esteitä yhdenmukaiselle menettelylle?
- Tarvitaan logiikan yhtenäisyys tietosisällöissä, jotka edellyttävät laskentaa
  - Esim. miten lasketaan omavastuuosuus, miten esitetään toteutunut rahoitus
- Onko kyse vakiintuneesta käytännöstä, jota voidaan halutessa muuttaa?

Yhdenmukaistamisen välineitä

- Lainsäädäntö
  - Esimerkiksi tiukemmat ja yksiselitteisemmät normit valtionavustuslaissa
  - Löydettävä sopiva taso, sillä liian yksityiskohtainen sääntely voi heikentää yleislain soveltuvuutta eri valtionavustuksiin
- Ohjeet ja suositukset
  - Hankkeessa laadittavat oppaat
  - Edellyttää valtionapuviranomaisten tahtoa sitoutua suosituksiin ja muuttaa nykyisiä toimintatapoja
- Yhteiset digitaaliset palvelut
  - Lähtökohtana yhteensovittaminen ja toiminnallisuuksiksi valitut menettelyvaihtoehdot
  - Palvelujen kehittämisen hallintamalli

Kiitos

VALTIONAVUSTUKSET
STATSUNDERSTÖD

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

